

Педагогічні науки

УДК 378.147:378.091.33]81`243:351.743](477)

Романюк Вікторія Леонідівна

*старший викладач кафедри мовної підготовки
Київський інститут Національної гвардії України*

Romaniuk Viktoriia

*Senior Lecturer of the Department of Language Training
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine*

Лещенко Анжеліка Вячеславівна

*викладач кафедри мовної підготовки
Київський інститут Національної гвардії України*

Leshchenko Anzhelika

*Lecturer of the Department of Language Training
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine*

**СИНХРОННЕ ТА АСИНХРОННЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**SYNCHRONOUS AND ASYNCHRONOUS STUDIES IN THE PROCESS
OF FORMING FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE
COMPETENCE OF FUTURE OFFICERS OF THE NATIONAL GUARD
OF UKRAINE**

Анотація. У статті розглянуто процес формування іноземномовної комунікативної компетентності за допомогою синхронного та асинхронного навчання. Виявлено переваги (можливість навчатись у зручному темпі та у зручний час) та недоліки (відсутність контролю з боку викладача, жорсткий самоконтроль у навчанні) дистанційного

навчання. Названо проблеми, притаманні вищим військовим навчальним закладам. Наведено приклади онлайн-ресурсів, які можна використовувати при синхронному та асинхронному навчанні, та платформи, які варто використовувати для проведення онлайн-занять.

Ключові слова: Національна гвардія України, синхронне та асинхронне навчання, дистанційна освіта, іношомовна компетентність, онлайн-ресурси, інтерактивні методи навчання, іноземна мова, майбутні офіцери.

Summary. *The article deals with the process of foreign communicative competence forming by means of synchronous and asynchronous studies. The advantages (possibility to study in a comfortable rate and at the most convenient time) and disadvantages (lack of teacher`s control, hard self-control in the process in the process of learning) of distance education have been show. The article refers to the problems higher military educational institutions may have. The paper presents different online platform that can be used for synchronous and asynchronous studies.*

Key words: *National Guard of Ukraine, synchronous and asynchronous studies, distance education, foreign communicative competence, online resources, interactive learning methods, foreign language, future officers.*

Постановка проблеми. Реалії сьогодення внесли свої корективи в життя українського народу, зокрема й у сферу освіти, яка була змушена перевести свою діяльність у дистанційний режим: оновлюються окремі методи навчання, змінюються деякі підходи до викладання, організації навчального процесу тощо. Для забезпечення безперервності навчання та належного рівня професійної підготовки майбутніх фахівців викладачами навчальних закладів використовуються дистанційні технології та всі доступні комунікації в електронному інформаційно-освітньому середовищі.

Зважаючи на той факт, що наша країна перебуває у стані війни з російською федерацією, для збереження цілісності кордонів України та її незалежності наша держава потребує зовнішньої підтримки та конкретної допомоги з боку іноземних партнерів.

Оскільки іноземна мова є однією з важливих дисциплін у процесі навчання майбутніх фахівців офіцерського складу, у вищих військових навчальних закладах вивченню іноземної мови приділяють особливу увагу. Саме в процесі вивчення іноземної мови формуються мовленнєві, когнітивні і навчальні уміння, які є складовими іншомовної професійної компетентності.

Розвиток вищої освіти вимагає нових підходів до якісного навчання майбутніх фахівців, використання таких методів і прийомів, які б сприяли вдосконаленню знань, умінь і навичок з іноземної мови, зокрема у майбутніх фахівців офіцерського складу. У період розквіту інформаційних технологій все більшої популярності набувають електронні носії, що оживляють навчальний процес та сприяють формуванню іншомовної комунікативної компетентності, підвищують рівень володіння іноземною мовою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання дистанційного навчання розглядали як вітчизняні (Н. Думанський [1], Н. Морзе [2], О. Самойленко [3]), так і зарубіжні вчені (Б. Холмберг [4], Дж. Саммер [5]).

Проблемам технологій дистанційного навчання у процесі вивчення іноземних мов присвячені роботи А. Буранова [6], Т. Коваль [7], Н. Микитенко [8] та ін.

Особливості формування і розвитку іншомовної комунікативної компетентності вивчали Л. Лисак [9], Н. Катрич [10], О. Тарнопольський [11] та ін.

Незважаючи на наявні наукові праці, де аналізуються окремі питання дистанційного навчання, проблема формування іншомовної комунікативної

компетентності з використанням певних технологій у навчальному процесі при підготовці військових фахівців залишається недостатньо вивченою та наразі досить актуальною. Наша стаття присвячена поєднанню синхронного та асинхронного навчання для забезпечення якісної підготовки з іноземної мови курсантів вищих військових закладів.

Мета статті – якісний аналіз змісту та структури синхронного та асинхронного навчання у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців Національної гвардії України (далі НГУ).

Виклад основного матеріалу матеріалу дослідження. Проаналізувавши наукову літературу з питань фахової підготовки, професійної діяльності та компетентності, можемо стверджувати, що зміст професійної компетентності визначається особливостями професійної діяльності, що виконує той чи інший фахівець, та її приналежністю до певних типів професіоналізації [12, с. 37]. Формування “професійної компетентності” розпочинається після отримання людиною професійної освіти та розвивається під час професійної діяльності, після набуття певного професійного досвіду.

Отже, професійна компетентність – це теоретичні та практичні знання, що здобуває людина під час навчання та реалізує під час виконання професійних обов'язків.

Серед структурних компонентів професійної компетентності виокремлюють таку складову, як професійна іншомовна комунікативна компетентність.

За Л. Маслак, “професійна компетентність майбутнього офіцера – це якісна характеристика особистості фахівця, що включає систему науково-теоретичних знань”, а також спеціальні знання у сфері професійної діяльності, практичні навички та вміння, необхідні для професійної діяльності, досвід, постійне самовдосконалення та підвищення кваліфікації.

Одночасно з цим майбутні офіцери мають володіти навичками іншомовного спілкування для впровадження набутих знань у професійну діяльність [13].

Т. Брик розглядає “професійне іншомовне спілкування майбутніх офіцерів як взаємодію педагога і курсантського колективу, змістом якої є обмін значущою для фахівців інформацією”, а також вміння курсантів одержувати необхідну інформацію іноземною мовою з метою її подальшого використання для професійного самовдосконалення та компетентного виконання своїх службових обов’язків [14].

Підсумовуючи сказане, слід відзначити, що майбутній офіцер НГУ має володіти навичками аудіювання, читання, говоріння, письма та перекладу для здійснення своєї професійної службової діяльності на належному рівні.

В процесі професійного іншомовного комунікативного навчання викладач прагне вирішити такі завдання:

1. Викладати іноземну мову для професійного використання фахівцям, хоча сам він не є фахівцем у галузі знань 25 “Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону”, здобувачів якої навчає.

2. При підготовці матеріалу виявляти лінгвістичні, методологічні, дидактичні складнощі, пов’язані з професійною тематикою та термінологією.

3. Викладати іноземну мову професійного спрямування за відсутності необхідного навчального матеріалу [15].

Поряд із цим для вищих військових навчальних закладів актуальними є такі проблеми:

1. Неоднорідність навчальних груп: за віком; рівнем іншомовної підготовки курсантів; життєвим досвідом – у групі як випускники загальноосвітніх шкіл, так і військовослужбовці за контрактом;

2. Особливість навчальних груп військових навчальних закладів: підпорядкованість курсантів вимогам єдиного навчально-виховного

процесу; дотримання військової дисципліни та правопорядку; високий ступінь самоуправління; чітка регламентація стосунків і функціональна залежність членів групи, яку визначає система субординації; інтенсивність спілкування членів групи; єдиноначальність у координованій діяльності.

Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне зробити акцент на непростій ролі викладача. Адже він повинен, передусім, створити позитивну психологічну атмосферу, вибрати необхідний педагогічний стиль, що допоможе зняти психологічні бар’єри курсантів та «нейтралізувати» атмосферу субординації, отже, позитивно вплине на ефективне використання комунікативного підходу під час професійно-орієнтованого іншомовного навчання.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 251 “Державна безпека” розроблено робочу програму навчальної дисципліни “Іноземна мова (загальний, загальновійськовий та спеціальний курс)”, що забезпечує поступове та ефективне формування професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів НГУ. Програма охоплює три змістові блоки, які ми розглянемо детальніше.

1. Перший блок – загальний курс. Це початковий етап, на якому курсанти повторюють, закріплюють та поглиблюють свої знання, а також розвивають фонетичну, лексичну та граматичну компетентності, сформовані під час здобуття середньої освіти.

2. Другий блок – загальновійськовий курс. Це етап, на якому курсанти ознайомлюються із загальновійськовою термінологією, мовленнєвими зразками, кліше, скороченнями, розвивають письмову та усну комунікацію обраного напрямку підготовки.

3. Третій блок – спеціальний курс. Як і на попередньому етапі, курсанти продовжують вивчати спеціальну термінологію, оволодіваючи специфічними іншомовними навичками. Проте акцент у доборі інформації

зміщується в бік правоохоронної діяльності. Курсанти вивчають правоохоронну лексику, особливості стилю написання офіційних документів, розвивають комунікативні навички, які допоможуть у майбутньому виконувати свої службові обов'язки, захищаючи кордони України.

Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні було затверджено Міністерством освіти України у 2000 році. Відповідно до неї дистанційною формою освіти вважають таку форму навчання, яка повинна бути рівноцінною з очною, вечірньою, заочною формами навчання й екстернатом і реалізовуватися переважно з допомогою дистанційних технологій навчання [16].

Отже, дистанційна освіта забезпечує навчання й отримання необхідних знань за допомогою освітніх технологій і різних комунікативних засобів, віддалено від навчальної аудиторії.

За визначенням О. Рибалко, дистанційна освіта важлива тому, що вона є специфічною організацією навчального та педагогічного процесу, за основу якого беруться застосування дистанційних, інформаційних та телекомунікаційних технологій [17]. В англomовному словнику педагогічних термінів пояснення цього терміну трактується таким чином: "Distance learning - taking classes in locations other than the classroom or places where teachers present the lessons. Distance learning uses various forms of technology, especially television and computers, to provide educational materials and experiences to students" [18]. Ми погоджуємось з думкою В. Кухаренка, що "дистанційне навчання – це форма здобуття освіти, поряд з очною та заочною, при якій використовуються кращі традиційні та інноваційні засоби, а також форми навчання, що ґрунтуються на комп'ютерних та телекомунікаційних технологіях" [17]. В. Биков виділяє певні різновиди дистанційного навчання: традиційно-дистанційне навчання – процес, який здійснюється переважно асинхронно в часі та відбувається за допомогою

постачання навчальних матеріалів через пошту або телефон, а також електронно-дистанційне навчання (е-ДН) – процес, який відбувається як синхронно, так і асинхронно. Суб'єкти процесу здійснюють зв'язок та обмін навчальними матеріалами виключно через засоби інформаційно-комунікативних технологій [19].

За В. Калюжним, синхронне дистанційне навчання – це модель е-навчання, при якій істотним і необхідним елементом навчального процесу є заняття, які здійснюються на основі синхронної двосторонньої комунікації на відстані між студентами і викладачем [20, с. 322].

Синхронний режим передбачає взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференцій. Іншими словами, це проведення заняття в режимі реального часу в обраному цифровому середовищі (Google Meet, Zoom, Skype, Google Classroom) та з використанням різноманітних цифрових інструментів (Kahoot, MentiMeter, Classtime). На занятті присутні викладач та курсанти, які спілкуються так, як на звичайному занятті.

На думку В. Калюжного, асинхронне дистанційне навчання також називають індивідуальним, автономним (адже студенти значну частину часу навчаються самостійно, індивідуально), заочним (як синонім асинхронного). Від заочного асинхронне е-навчання відрізняється спеціальною розробкою комплексу призначених для самостійного вивчення навчально-методичних матеріалів, яким забезпечується кожен студент, формами синхронних інтенсивних групових занять, більш високим ступенем і регулярним характером інтерактивності, забезпечуваної застосуванням сучасних засобів двосторонньої комунікації [20, с. 322].

Асинхронний режим означає взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, за якої учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи,

електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо. Можна сказати, що це режим більш самостійного навчання, яке водночас підтримується викладачем з використанням відповідних цифрових інструментів (*LearningApps.org*, *LiveWorkSheets*), що дозволяють виконувати завдання довільну кількість разів без ризику отримати погану оцінку. Асинхронний режим підходить для виконання творчих завдань та трудомістких проєктів.

Щодо асинхронного формату, то він може охоплювати аудіо- та відеоуроки (але не обмежуватися ними). За допомогою асинхронного режиму навчання курсанти працюють у власному темпі та у зручний для себе час. Викладач зазначає терміни виконання завдань. До асинхронного формату відносять масові відкриті онлайн-курси з інтерактивними вправами та відкритим доступом через Інтернет, онлайн-літературу, блоги, форуми, чат комунікації, електронну пошту [21, с. 263].

Уже існують готові платформи з усіма необхідними вмонтованими інструментами для дистанційного навчання. Найбільш розповсюдженими платформами є *Moodle*, *Sakai*, *LOTUS Learning Space*, *eFront*.

Вибираючи платформу для дистанційного навчання, потрібно враховувати такі фактори: інтерфейс, можливість викладання різноманітних матеріалів, включаючи аудіо- та відеозаписи, презентації та посилання на корисні Інтернет-ресурси. На нашу думку, найкращою платформою є Moodle.

Moodle – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Система Moodle призначена для організації й управління навчанням у мережному середовищі з використання ІКТ, надійна в експлуатації, проста у використанні й адмініструванні, забезпечує безпеку інформації та її передачу від викладача до студента, здійснює оцінювання навчальних досягнень студентів [22].

Ця платформа дозволяє весь навчальний матеріал розділити згідно з розкладом занять та годин відповідно до тематики, розробити глосарії з фахової лексики, завантажити завдання з лексики, граматичний матеріал, відеолекції та розробити підсумкові тести до модульного контролю.

На сьогоднішній день існує безліч онлайн ресурсів для вивчення англійської мови. Розглянувши та проаналізувавши сотні платформ, ми дізналися, що є веб-програми лише для індивідуального навчання, а також є платформи, розраховані для групового навчання. До того ж існують онлайн ресурси з готовими завданнями та готовою програмою для навчання, але є й такі веб-платформи, де викладач може самостійно створювати власні завдання. Для реалізації поставленої мети були відібрані платформи, які, на нашу думку, найкраще підходять для навчання іношомовної компетентності англійською мовою в групі відповідно до Державних вимог.

British Council Learn English – це безкоштовний онлайн-ресурс для вивчення англійської мови, розроблений Британською Радою, департаментом Уряду Великої Британії, яка здійснює поширення британської культури. Ресурс доступний у понад 100 країнах світу та заснований у 1934 році.

Розділ *English You Need* допомагає підготуватися до іспитів, питань, які найчастіше виникають при вивченні мови. *Lingohack* – це розділ для тих, хто хоче читати новини англійською та засвоювати нові слова.

Усі відеоуроки промарковані на відповідність рівню володіння англійською – від basic, lower intermediate до towards advanced або A1, A2, B1, B1+, B2, B2+, що відповідає потребам курсантів.

Додатком можна користуватися як у звичайному режимі, так і підключати платні послуги, які надають користувачу додаткові можливості слідкувати за власними досягненнями у вивченні мови, отримувати рекомендації, брати участь в інтерактивних обговореннях.

Цей онлайн ресурс входить до складу інформаційних, він може використовуватись як джерело додаткового навчального матеріалу.

TED-ed – освітній онлайн ресурс, що містить короткі відео, створені за загальних зусиль викладачів і мультиплікаторів. Дані анімовані освітні відеоуроки створені переважно для середнього рівня і тривають приблизно від трьох до восьми хвилин. Всі уроки створені простою та доступною англійською мовою, а вибір необхідних субтитрів спрощує використання навчального матеріалу іншою мовою.

EDpuzzle – це безкоштовний онлайн ресурс, що служить для створення навчальних матеріалів на основі відеороликів. Уроки з відеоматеріалами мають багато переваг, зокрема ігрові елементи під час навчання, інтерактив, підвищення технологічної грамотності курсантів, комунікативно-діяльнісний та індивідуальний підхід.

У сервісі *EDpuzzle* можна працювати не лише на персональному комп’ютері, а й на будь-якому девайсі, адже він має мобільний додаток. Реєстрація на платформі дуже легка, інтерфейс – простий. Цей сервіс інтегрований з *Google Classroom*, що дає можливість викладачеві створити клас, додати студентів та відслідковувати їхню роботу, а також оцінювати. *EDpuzzle* дозволяє отримати доступ до будь-якого відео в цифровому форматі, імпортувати контент з різних платформ, таких, як *YouTube*, або завантажувати власні відео. Крім цього, можна самому озвучити будь-яке відео, записавши власне пояснення чи переклад тексту. До кожного відео можна створити вікторини з відкритими запитаннями або тести з вибором правильної відповіді. Крім цього, онлайн ресурс має власну бібліотеку з навчальним матеріалом, розподіленим за рівнем, віком та навчальним предметом. *EDpuzzle* входить до складу власне навчальних онлайн ресурсів, де можна створювати завдання відповідно до рівня знань курсантів.

Kahoot – це навчальний онлайн ресурс, за допомогою якого можна проводити інтерактивні заняття та здійснювати перевірку знань курсантів за

допомогою онлайн тестування. Отримати доступ до платформи можна через веб-браузер або через мобільний додаток.

Безкоштовна версія *Kahoot* дозволяє залучати до тестування до 50 курсантів. Викладач може створювати питання самостійно або використовувати вже готові з банку питань. Безкоштовний доступ дає змогу створювати лише два типи запитань: «вірно-невірно» (true or false), коли курсанту запропоновано два взаємовиключні варіанти відповіді, а також вікторина (quiz), тобто питання з «множинним вибором», коли курсанту запропоновано кілька варіантів відповідей і він обирає один або декілька правильних.

Kahoot дозволяє проводити тестування двома способами: як віртуальний клас, коли запитання та варіанти відповідей до них з'являються на екрані проектора або комп'ютера викладача, в той же час курсанти відповідають зі своїх комп'ютерів або мобільних телефонів; як самостійне навчання, коли курсанти проходять тестування самостійно, питання та варіанти відповідей з'являються на екрані їх комп'ютерів чи смартфонів. Вибравши цей варіант, викладач має можливість встановити дату та період години, протягом якого тестування буде відкритим.

Для проходження тестування курсантам необов'язково реєструватися, щоб приєднатися до тестування, необхідно перейти на сайт та ввести код тестування, далі – своє ім'я. Код згенерується автоматично після створення тестування. Викладач має можливість відслідковувати успішність курсантів, після кожного запитання програма покаже результати учасників і правильні відповіді. Таким чином, знання нової лексики можна перевірити і закріпити за 5-7 хвилин корисних веселощів.

З власного досвіду можемо стверджувати, що найефективнішим при дистанційному навчанні є онлайн-навчання (синхронне). На онлайн-заняттях з іноземної мови курсанти закріплюють отримані знання, проводять дискусії, виконують творчі завдання.

Важливо зазначити, що процес навчання іноземної мови майбутніх офіцерів потребує застосування відповідних методів, що впливають на якість засвоєння матеріалу, особливо в умовах воєнного стану.

Ефективність навчання іноземної мови залежить від вибору підходів до викладання. Активізувати навчальну діяльність мають інтерактивні методи, що забезпечить вирішення спільних завдань, взаємодію та взаєморозуміння.

Погоджуємось з Н. Андрущенко, що інтерактивний метод навчання – це спосіб колективної взаємодії учасників педагогічного процесу на основі бесіди, діалогу, під час яких відбувається їхня взаємодія з метою взаєморозуміння, спільного розв’язання навчальних завдань, розвитку особистісних якостей тих, хто навчається [23, с. 8].

Базовим принципом інтерактивного методу є принцип колективної взаємодії, згідно з яким досягнення курсантами комунікативних цілей відбувається шляхом соціально-інтерактивної діяльності: дискусії, обговорення, дебатів, рольових та ділових ігор тощо.

Вивчення іноземної мови (формування іншомовної комунікативної компетентності), передусім, є творчою індивідуальною діяльністю курсанта. Тому перспективним методом організації навчальної діяльності та оптимальним вирішенням проблеми інтенсифікації творчої діяльності майбутніх офіцерів та активізації освітнього процесу в цілому є ігровий метод [24]. Адже за допомогою гри курсанти вдосконалюють свої професійні знання та навички, вчаться долати внутрішні конфлікти і стреси, взаємодіяти з іншими курсантами та викладачами, здобувають досвід творчого вирішення професійних задач. Найдієвішими, на нашу думку, є рольові та ділові ігри.

Під час формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів застосовують рольові ігри, пов’язані з повсякденною, військовою, країнознавчою, миротворчою тематикою. Названі рольові ігри

дають змогу курсантам відчувати себе у певній комунікативній ролі, виявляти інтелектуальні здібності та творчу уяву, сприяють виробленню професійних навичок та вмінь. Адже навчально-рольова гра – це імітаційна модель професійної діяльності, у ході якої майбутній офіцер навчається без попередньої підготовки висловлюватися на задану тему, формулювати власні думки, прогнозувати та приймати рішення в нестандартних службових і життєвих ситуаціях, долати труднощі, що можуть постати в реальному житті та під час виконання службових обов’язків. Зважаючи на те, що спілкування для майбутнього військового фахівця є головною метою занять у формі навчально-рольової гри в умовах максимального наближення до професійної діяльності, рольова гра надає навчальному спілкуванню комунікативну спрямованість. Отже, фокус зміщується з навчальної інформації на комунікативну, що імітує професійну діяльність [25].

Для цього важливо створити комфортне освітнє середовище для курсантів, заохочувати вільну іншомовну активність і нестандартне мислення, подолання мовних бар’єрів. Важливим є підбір рольової гри, яка відображала б реалії професійного середовища, була знайомою для курсантів та відповідала рівню їх професійної підготовки.

Навчально-рольова гра базується на таких принципах: співвідношення змісту зі структурою навчально-рольової гри; міжпредметні та міжциклові зв’язки змісту навчання; принципові зв’язки змісту гри з умовами професійної діяльності майбутніх офіцерів.

Завдяки згаданим принципам, досягаються головні завдання навчально-рольової гри: формування системи знань, умінь та навичок комунікативної діяльності іноземною мовою; розвиток творчої та пізнавальної активності; реалізація зв’язку теоретичного знання за фахом з іншомовною практикою майбутніх офіцерів.

Отже, навчально-рольова гра – ефективний метод формування професійної іншомовної комунікативної компетентності, що дає змогу вдосконалити знання, вміння та навички курсантів з іноземної мови.

Ділова гра є різновидом рольової гри, імітацією ситуації професійного спілкування, що реалізується за допомогою засобів іноземної мови. Ділова гра (“business game”) дає змогу імітувати реальне професійне середовище та його проблеми. Адже присутність в діловій грі реальних ролей, імітація реальних конфліктних ситуацій, наближених до реальності, сприяють створенню керованого емоційного напруження. У діловій грі майбутні офіцери виконують поставлені завдання, спираючись на власний досвід і відтворюючи знання, вміння та навички, які вони засвоїли під час професійної підготовки. Адже змодельовані ситуації в ділових іграх імітують добре знайомі для курсантів проблеми професійного спілкування.

На практичних заняттях з іноземної мови для курсантів організовують такі ділові ігри: “Переговори”, “Операції з підтримання миру та безпеки”, “Спільні навчання України та Канади”. Їх проводять з використанням таких навичок та вмінь: військово-технічної та військово-політичної термінології та лексики, мовленнєвого етикету військовослужбовців, подолання труднощів, які постають під час спілкування з іноземними військовими, виконання бойових завдань.

Ділова гра виконує такі функції: *мотиваційно-спонукальну*, що передбачає наявність мети, ролей, динамічної ігрової ситуації, певних установок, правил гри, обов’язків і відповідальності курсантів; *інформаційно-аналітичну*, суть якої полягає в тому, що ділова та рольова ігри є завершальним етапом комплексного розуміння розрізнених теоретичних знань, які подавалися курсантам раніше в межах певної теми; проведене підсумкове заняття в кінці логічно пов’язаних тем у формі рольової або ділової гри дає змогу курсантам спростити перехід від засвоєння теоретичних знань до застосування їх на практиці; організація та

управління, евристична функція яких полягає в цілеспрямованому управлінні викладачем розумовою діяльністю курсантів, а також у формуванні таких пізнавальних структур, що дають змогу курсантам самостійно регулювати мисленнєву діяльність та приймати рішення; *розвивально-виховну* – дає змогу викладачеві розкривати творчий потенціал курсантів, забезпечує їх усебічний розвиток і формування ціннісних орієнтирів; *комунікативну* – розвиває комунікативну компетентність (курсанти вчаться співпрацювати з іншими людьми, правильно сприймати їхню думку, освоюють психологію та етику); *контрольно-рефлексивно-оцінювальну* – дає змогу курсантам аналізувати власні дії та стан, долаючи психологічні бар'єри, страхи, комплекси та освоюючи навички емоційної саморегуляції.

Перевагами застосування ділових і рольових ігор під час формування професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів є: наближення освітнього процесу до реальної професійної діяльності; підвищення особистісно-професійної мотивації курсантів; розвиток системності мислення завдяки засвоєнню теоретичної та практичної бази знань, міжпредметних і міжциклових зв'язків; стимулювання творчої активності та самостійності; формування навчального співробітництва та партнерства в системі "курсант – курсант" і "викладач – курсант"; допомога у професійному становленні особистості курсанта; розвиток навичок спонтанного мовлення, подолання бар'єру між вивченням іноземної мови та її практичним застосуванням; набуття навичок соціальної взаємодії, професійних рис та якостей компетентного професіонала, здатного до іншомовного спілкування.

Результативним та актуальним також вважають веб-квест. Це вид пошукової діяльності, коли курсанти отримують необхідну інформацію з Інтернет-мережі. Квести сприяють розвитку критичного мислення, аналізу та синтезу отриманої інформації. Для дистанційного навчання

використовують такі веб-квести: створення інтерактивної історії, у ході якої курсанти зупиняються на певному варіанті її продовження, обираючи два-три можливі напрямки; аналіз будь-якої створеної проблеми; проведення інтерв'ю у віртуальному або реальному часі тощо.

Серед завдань веб-квестів варто виділити такі: таємниче розслідування, аналітичне або творче завдання, наукове дослідження тощо. Теми веб-квестів різноманітні та мають різні рівні складності. Представляють результати веб-квестів за допомогою усного звіту, презентації, написання есе тощо.

Доцільно також при дистанційному навчанні використовувати інтерактивні методи і форми. Розглянемо деякі з них.

Тренінг –це форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток міжособистісного спілкування та поведінки у спілкуванні.

Перевага тренінгу в тому, що всі учасники включені в процес навчання. Викладач, який проводить тренінг, повинен володіти знаннями з психології і педагогіки та застосовувати їх, вміти збирати інформацію та передавати її учасникам, впливати на поведінку учасників і на їх стосунки. Курсанти включаються в роботу, поважають думку один одного. Завдяки тому, що ефективно поєднується теорія та інтерактивні вправи, відбувається якісне засвоєння навчального матеріалу.

Наступна форма – проблемне навчання. При застосуванні якого важливою є не тільки проблемне завдання, а й умілий виклад питань для розгляду. Питання допоможуть курсантам відтворювати по пам'яті отриману інформацію і виконувати репродуктивні дії, що стимулюватиме творче мислення курсантів і дозволить їм здобувати нові знання, навички та вміння [26, с. 146].

Проаналізувавши процес навчання іноземної мови в дистанційному форматі (синхронно та асинхронно), ми дійшли висновку, що дистанційне навчання має свою специфіку, адже пов'язано з чотирма видами

мовленнєвої діяльності. Для навчання читання та письма можна обмежитись курсами, які розміщені в мережі, адже ці види мовленнєвої діяльності не вимагають значного обсягу звукового супроводу та об’ємної графіки. Що ж до аудіювання та говоріння, то ми не можемо обмежитись лише текстовими матеріалами, потрібен звуковий супровід, при створенні різних комунікативних ситуацій виникає потреба в опорах на ілюстрований матеріал [27, с. 242].

Важливо наголосити на перевагах та недоліках дистанційного навчання як в синхронній, так і в асинхронній формах. Переваги дистанційного навчання:

- дистанційна форма може успішно застосовуватись при вивченні іноземної мови на будь-якому етапі навчання;
- дистанційне навчання не є заочною формою навчання або видом самостійної діяльності; воно відбувається відповідно до змісту та цілей очного навчання;
- дистанційне навчання дає можливість здобувачам вищої освіти самостійно опрацьовувати навчальний матеріал та отримувати необхідні консультації у зручний для них час незалежно від місця знаходження [28].

На жаль, дистанційне навчання також має і недоліки. Перший і найважливіший – недолік особистого спілкування з одногрупниками та викладачем. Наступний недолік – відсутність постійного контролю з боку викладача, а це бажання розслабитись, відкласти роботу на наступний день (дистанційне навчання вимагає жорсткої самодисципліни).

Проте дистанційне навчання стирає просторові бар’єри, дає можливість спілкуватись з іноземцями. Курсанти розширюють свою комунікативну сферу, навчаються толерантності, готовності з повагою ставитись до чужої думки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, можемо зробити висновок, що синхронне та асинхронне навчання – це різновиди

дистанційного навчання, що позитивно впливають на формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів НГУ. При асинхронному навчанні найкраще використовувати уже існуючі платформи, найкращою, на нашу думку, є Moodle. Ця платформа дає можливість викладати різноманітні матеріали, включаючи аудіо- та відеозаписи, презентації та покликання на Інтернет-ресурси. Також важливими при асинхронному навчанні є онлайн-ресурси, такі як: EDpuzzle, British Council Learn English та Kahoot, які дозволяють курсантам працювати у зручній для них час та у зручному темпі. При синхронному навчанні найкраще використовувати навчальні платформи Zoom, Google Classroom та Google Meet для проведення онлайн-занять. Під час проведення онлайн-занять найкраще використовувати інтерактивні методи навчання. Доцільними є такі: ділові ігри, веб-квести, тренінги та проблемне навчання.

Оскільки і синхронне, і асинхронне навчання мають свої недоліки, тому доцільно поєднувати ці два види дистанційного навчання у вивченні іноземної мови. Адже вони доповнюють один одного та сприяють підвищенню рівня знань іноземної мови, а також сприяють формуванню іншомовної комунікативної компетентності.

Перспективні напрямки подальших досліджень – розробка дистанційних курсів для чотирьох видів мовленнєвої діяльності(аудіювання, говоріння, читання та письма) з метою вивчення іноземних мов.

Література

1. Думанський Н. О. Відкриті системи дистанційного навчання. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/jun/3469/1072.pdf> (дата звернення: 07.04.2023).
2. Морзе Н. В. Формування й оцінювання ІК-компетентностей науково-педагогічних працівників в умовах впровадження дистанційних

- технологій. URL: <https://www.researchgate.net/publication/341920206> (дата звернення: 07.04.2023).
3. Самойленко О. М. Моделі дистанційної освіти та основні етапи їх розвитку. URL: <http://umo.edu.ua/vipusk518/samojlenkom-modelidistancijnoji-osviti-ta-osnovni-etapi-jikh-rozvitku> (дата звернення: 07.04.2023).
  4. Holmberg B. The Evolution, Principles and Practices of Distance Education. Oldenburgh: B/S-Verlag der Carl von Ossietzky Universitat, 2015. 173 p.
  5. Summer J. Serving the System: a critical history of distance education. 2016. Vol. 15. № 2. P. 267–285.
  6. Буранова А. В. Блог-технології під час навчання аудіювання на заняттях німецької мови. *Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах*. Київ, 2021. С. 22–24.
  7. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (дата звернення: 07.04.2023).
  8. Микитенко Н. Оптимізація процесу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців засобами інноваційних інформаційно-комунікативних технологій. *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Львів: ЛДУ БЖД, 2009. С. 308–313.
  9. Лисак Л. К. Використання групових технологій у формуванні комунікативних компетенцій майбутніх фахівців технічних ВНЗ [Текст]. *Вища освіта України: Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору*: в 5 т. К., 2008. Т. 5 (12), дод. 3. С. 35–42.
  10. Катрич Н. Д. Формування іншомовної компетентності студентів політехнічного коледжу. URL:

- <http://intkonf.org/katrichndfoemuvannyainshomovnoyikompetentnostistudentivpolitehnicnogokoledzhu/> (дата звернення: 07.04.2023).
- 11.Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти (повторне видання). Київ, Україна: Фірма "ІНКОС", 2006. 248 с.
  - 12.Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект. Запоріжжя: ЗІДМУ, 2006. 331 с.
  - 13.Маслак Л. П. Проблема професійної іншомовної підготовки майбутніх офіцерів. URL:<http://studentam.net.ua/content/view/7150/97/> (дата звернення: 07.04.2023).
  - 14.Брик Т. О. Формування вмінь іншомовного професійного спілкування майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2009. 20 с.
  - 15.Юцкевич О. П. Проблеми викладання англійської мови професійного спрямування. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/144/46/1/35> (дата звернення: 07.04.2023).
  - 16.Блощинський І. Г. Сутність та зміст поняття "дистанційне навчання" в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі. *Вісник Національної академії Державної служби України. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 3. С. 5–25.
  - 17.Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», «Торсінг», 2002. 320 с.
  - 18.Pedagogical Vocabulary "The language of Instruction" / C. W. Branco. Kean University: College of Education, Teaching.
  - 19.Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. К. : Атіка, 2009. 684 с.

20. Калюжний В. С. Структура інформаційно-комунікативного середовища державного регулювання розвитком дистанційного навчання. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/6969/1/42.pdf> (дата звернення: 07.04.2023).
21. Гладка І. А., Романюк В. Л. Синхронні та асинхронні форми навчання, як стратегія освіти в умовах пандемії. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути*. Дніпро, 2021. С. 262-263.
22. Moodle. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Moodle> (дата звернення: 07.04.2023).
23. Андрущенко Н. О. Використання інтерактивних методів навчання у закладах вищої освіти. *Інтерактивний освітній простір ЗВО: матеріали міжвузівського науково-практичного вебінару*. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 7–10.
24. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів засобами іноземної мови у фаховій підготовці : монографія. Харків : Вид-ць Іванченко І. С., 2014. 241с.
25. Івасів Н. С. Професійна іншомовна підготовка майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2018. 435 с.
26. Романюк В.Л. Підготовка студентів до викладання іноземної мови в умовах дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Педагогічний альманах: [збірник наукових праць]. Херсон : КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти", 2022. Випуск 51. С. 142–149.
27. Олійник О. В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ. *Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2014. Вип. 38. С. 238–246.

28. Сидоренко І. А. Дистанційна освіта як сучасний метод викладання іноземної мови. URL: <https://www.kamts1.kpi.ua> (дата звернення: 07.04.2023).